

Journal of Economics and Financial Researches, 2019, 1(1-2): 75-91

Tasarruf Mevduatı Sigorta Sisteminin Görünümü ve Bankacılık Sektöründeki Son Durum

Dilhan Uçar ^a & M. Oğuz Köksal ^b

Özet

Mevduat kavramı 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda: "Yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen parayı ifade eder." Mevduat, bankaların faaliyetlerini sürdürmelerini sağlayan kaynakları arasında en önemli ürün konumundadır. Mevduat türlerinden biri olan tasarruf mevduatı ise mevduat sigortasının kapsamını oluşturmaktadır. Mevduat sigortası hak sahiplerinin uğrayacağı parasal kayıpların devlet ya da bu amaca yönelik olarak kurulmuş bir otorite tarafından garanti altına alınması uygulaması olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, tasarruf mevduatı sigortasının bankalar bazında gelişimi incelenerek, sigorta kapsamında olan ve olmayan mevduatların banka bazında gelişimi analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Mevduat;
Tasarruf
Mevduatı; Sigorta;
Bankacılık
Sektörü.

JEL Kodu:

G18; G21; G28

Outlook of the Savings Deposit Insurance System and the Latest Situation in the Banking Sector

Abstract

The concept of deposit in the Banking Law No. 5411: "It refers to the money that is accepted to be paid back at any time or in a certain term, either in writing or verbally or in any way, by announcing to the public. Deposit is the most important product among the resources that enable banks to continue their activities. Saving deposits, one of the types of deposits, constitute the scope of the deposit insurance. Deposit insurance is defined as the practice of guaranteeing monetary losses to be incurred by right holders by the state or an authority established for this purpose. In this study, the development of savings deposit insurance on the basis of banks will be analyzed, and the development of deposits covered and not covered by insurance will be analyzed on a bank basis.

Keywords:

Deposits;
Savings Deposits;
Insurance;
Banking Sector

JEL Classification:

G18; G21; G28

^a Yüksek Lisans Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, dilhanu@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6465-608X

^b Dr., Serbest Eğitimci, mokoksal@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0037-7671

1. Giriş

Finansal sistemlerin temel unsurunu teşkil eden aynı zamanda fon arzı ve fon talebinin bir parçası olan 'mevduat' kavramı, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda tanımlanmaktadır. Buna göre, mevduat; *"Yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen parayı ifade eder."* Mevduat, bankaların faaliyetlerini sürdürmelerini sağlayan kaynakları arasında en önemli ürün konumundadır. Mevduat, özellikle gerçek kişiler açısından tasarruf anlamına gelirken, tüzel kişiler açısından faaliyetlerinden elde ettikleri nakitlerin geçici kullanımına olanak sağlayan bir ürün konumundadır. Tasarruf sahiplerinin tasarruflarının kredi kanalı ile bankalar tarafından ihtiyaç sahiplerine transferinin gerçekleştirilmesi sadece ticari bir faaliyet olmayıp, ülke ekonomisinin gelişimi açısından da önemlidir. Bu nedenledir ki, genel olarak devlet, özelinde de gözetim ve denetim otoriteleri uzun yıllardır öncelikli olarak mevduat sahiplerinin kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaya yönelik çeşitli yasal düzenlemeleri uygulamaya koymaktadır.

Mevduat kavramı genel olarak dünyadaki çoğu ülkede kanunlarla düzenlenmiş ve çeşitli şekillerde güvence altına alınmıştır. Birçok sınıflandırmaya tabi olan mevduat bu çalışmada sahipliğe göre sınıflandırılmada yer alan gerçek kişi mevduatları konu edinmektedir. Nitekim 5411 sayılı Bankacılık Kanunu madde 3'te "Tasarruf Mevduatı: Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduattır." şeklinde tanımlanmaktadır.

Tasarruf mevduatı, mevduat sigortasının kapsamını oluşturan mevduat sınıfıdır. Mevduat sigortası ise, mevduat toplamaya yetkili kredi kuruluşlarının iflas etmesi veya faaliyetlerinin durması durumlarında, hak sahiplerinin uğrayacağı parasal kayıpların devlet ya da bu amaca yönelik olarak kurulmuş bir otorite tarafından kısmi olarak ya da tamamıyla ödenmesinin garanti altına alınması uygulaması olarak tanımlanmaktadır (Altınok ve İlseven 2010). Tasarruf mevduatı, sigorta kapsamına alınacak mevduatın belirlenmesini sağladığından, sigorta fonu uygulamasının temelidir. Bu çalışmada, tasarruf mevduatı sigortasının bankalar bazında gelişimi incelenerek, sigorta kapsamında olan ve olmayan mevduatların banka bazında ve sektör genelinde gelişimi analiz edilecektir.

2. Literatür

Lewis ve Davis (1987) çalışmalarında, mevduat sigortasının temel amacını incelemişler, mudilerin mevduatlarının korunmaları ile ilgili kendilerini güvende hissetmelerinin önemine dikkat çekmişlerdir. Sansayonel haberler sonucu finansal sistem hakkında bilgi sahibi olmayan mudilerin banka iflaslarına neden olmasını engelleyecek bir sistem olan mevduat sigortası sisteminin finans sektörüne sağladığı katkıyı çalışmalarında incelemişlerdir.

Carisano (1992) çalışmasında, mevduat sigortası sisteminin varlığının sebeplerini ele almış ve bu sebepleri mikro ve makro nedenler olarak ikiye ayırmıştır. Mikro nedenler;

küçük tasarruf sahiplerinin korunması, bütün bankaların rekabet edebilmesini mümkün kılmak olarak sıralanırken makro nedenler; banka batışlarındaki etkilerin para arzı ve ödeme sistemi üzerindeki etkisini azaltmak olarak belirlenmiştir.

Flood (1992) çalışmasında, mevduat sigortasının güvenlik faktörü oluşunu incelemiş, ABD’de mevduat sigortasının kuruluşu aşamasında mevduatın da bir mal olduğunu kabul ederek sigortalanması zorunluluğuna yönelik çalışmalara yer vermiştir. Bu çalışmada mevduat sigortasına yönelik çalışma yapılırken riskin çeşitlendirilmesi ve kaybın yayılması konusuna dikkat çekmektedir.

Benston (2000) çalışmasında, mevduat sigortasının en önemli tüketici korumalarından biri olduğuna değinmekte, bankaların iflası halinde de tüketicilerin korunmasının sisteme pozitif etkileri olduğunu belirtmektedir.

Yılmaz (2001) çalışmasında, bankaların yaşayacağı bir krizin yalnızca banka ve mevduat sahipleri ile sınırlı kalmayacağını detaylandırarak, bir bankanın iflası halinde tüm finans kurumlarına hatta tüm finansal sisteme karşı güven kaybı yaşanacağı konusunu analiz etmiştir.

İslamoğlu ve Şanlı (2013) çalışmalarında, mevduat sisteminin farklı ülke uygulamalarını inceleyerek bankacılık sektöründeki rekabet üzerindeki etkilerini tartışmışlardır. Bankacılık sektöründe oligopol yapıya zemin hazırlamasının yanında sistemi krizden koruma avantajı bulunan bu uygulamanın, politik baskılar, finansal yükün dağılımı gibi dezavantajları da yanında getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Durmaz (2017) çalışmasında, 2013 yılındaki sigorta kapsamındaki mevduat tutarının artırılması üzerine, toplam mevduat değişikliğini incelemiştir. Çalışmanın sonucunda bankacılık sektörü içerisindeki toplam mevduatın arttığı tespit edilmiş, değişikliğin pozitif yönlü bir değişime neden olduğu belirtilmiştir.

Fedai(2019) çalışmasında, 2018 yılındaki anayasal değişiklikler sonrasında; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)’nin işlevsel değişiminin sistemdeki etkilerini incelemiştir. TMSF’nin batan bankaların tekrar piyasaya kazandırılmasında önemli bir işlevi olduğu, üst kurul olmadığı ancak kayyımlik yetkisi sonrası sahip olduğu iştirakler sebebiyle holding benzeri bir yapıya dönüştüğü şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

Micajkova (2013) çalışmasında, küresel finansal krizin sonucunda dünyadaki mevduat sigortası sistemindeki değişiklikleri ele almıştır. Mevduat sigortası sistemindeki değişiklikleri; mevduat sigortası kapsamının yükseltilmesi, müşterek sigortanın tasfiye edilmesi, mudilere yapılan ödemelerin hızının artırılması olarak üç grupta toplamıştır.

Yahyaoglu ve Korkmaz (2012) çalışmalarında, modern devletin görevlerine dikkat çekmekte, piyasadaki görünmez el mekanizmasının yetersiz kaldığı durumlarda devletin piyasaya müdahale etmesi gerektiği hususu incelenmektedir. Aynı zamanda çalışmada, mevduatın sigortalanmasının devletin müdahale unsurlarından biri olduğu çeşitli olaylarla incelenmektedir.

3. Dünyada Mevduat Sigortasının Tarihçesi

Mevduat sigortacılığı sistemini dünyada ilk uygulayan ülke Çekoslovakya olmuştur. Ancak günümüzdeki haliyle Dünya örneklerine bakıldığında mevduat sigortası sistemi bir güvence olarak ilk kez 1933 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde, "Glass-Steagall" Yasası olarak anılan bankacılık kanunu ile kurulmuştur. Kanun kapsamında "Federal Mevduat Sigortası Kurumu" 1934 yılında, mevduatta sigorta sisteminin uygulanmasına yönelik faaliyete geçmiştir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'den sonra, ilerleyen süreç içerisinde birçok ülke, bankacılık sisteminde, finansal ve ekonomik istikrarsızlık ve kırılganlıkların etkilerinden korunmak amacıyla mevduat sigortasını farklı şekillerde uygulamaya başlamıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle birlikte mevduat sigortası sistemi ABD dışında da genişlemeye başlamıştır. 1980'li yıllar içerisinde, çok sayıda Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkesinde ve gelişmekte olan ülkede, mevduat sigortası sistemi uygulamaya konulmuştur. Yine 90'lı yıllarla birlikte geçiş sürecindeki ekonomilerde de mudilerin açık bir şekilde korunmasına yönelik bazı tedbirler alınarak uygulamaya konulmaya başlanmıştır. Mevduat sigortası sistemi, 1994 yılında Avrupa'da bankacılık piyasalarının bütün ülke bankalarını kapsayan tek bir piyasa haline getirilmesiyle, Avrupa Birliği'nde mevduat sigortası uygulaması da tüm üye ülkelerde standart hale getirmiştir (Beck, 2008).

Bu alandaki uluslararası işbirliği ve rehberliği sağlayarak mevduat sigorta sistemlerinin etkinliğini arttırmak amacıyla 2002'de International Association of Deposit Insurer - IADI (Uluslararası Mevduat Sigortası Kuruluşları Birliği) kurulmuştur. IADI, Basel Kriterleri çerçevesinde Bank for International Settlements (BIS) tarafından finansal istikrarın izlenmesinde ve standartların sağlanmasında desteklenen birliklerden biri olarak görev yapmaktadır. Günümüzde 77 ülkeden 80 mevduat sigortası kuruluşu IADI bünyesinde. IADI benzeri bir kuruluş olan ve Avrupa'da faaliyet gösteren bir diğer uluslararası kuruluş da European Forum of Deposit Insurers - EFDI (Avrupa Mevduat Sigorta Kuruluşları Forumu)'dır. EFDI; "Avrupa'da mevduat sigortacılığı alanında işbirliğini destekleyerek finansal sistemin istikrarına katkıda bulunmak ve müşterek menfaatler ile ilgi alanlarına yönelik bilgi paylaşımında bulunmak" amaçlarıyla, Viyana'da 2002 yılında faaliyete geçen gönüllü yapıdaki bir organizasyondur (TMSF, 2015b: 40). Günümüzde 56 üyesi olan EFDI, Avrupa'daki mevduat sigorta kuruluşlarını temsil etmektedir (EFDI, 2019).

4. Türkiye'de Mevduat Sigortasının Tarihçesi

1930 yılında yürürlüğe giren 1711 Sayılı Tasarruf Sandıkları Hakkında Kanun ile Türk hukuku sigorta kavramı ile tanışmıştır. Bu kanun mevduat sınıflandırmasını tanımlamakta olup, gözle görülür bir koruma tanımlamamıştır.

1933 yılında çıkarılan 2243 Sayılı Mevduatı Koruma Kanunu tasarruf mevduatı ile ticari mevduat ayrımını keskinleştirerek, tasarruf mevduatını koruma altına almıştır. Bir nevi imtiyazlı hale getirilen tasarruf mevduatlarının %30'u güvence kapsamına alınmıştır. Yapılan düzenleme yeterli detayları içermemiştir.

1936 yılında çıkarılan 2999 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 25. maddesinde 2243 sayılı kanunun 7. maddesine aynen yer verilmiş olup, tasarruf mevduatı kavramında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu nedenle belirsizlikler ve eksiklikler görülmeye devam etmiştir (Ayzit, 2004).

1958 yılında çıkarılan 7129 Sayılı Bankalar Kanunu ile mevduatlar; resmi, ticari, bankalar ve tasarruf olmak üzere dört grupta incelenmiş, diğer gruplara girmeyen mevduatlar tasarruf mevduatı olarak tanımlanmıştır. Bu kanun ile koruma oranı %50 olarak belirlenmiş, aynı kanunla bankalara hususi murakıp tayini, devir ve birleşme izni, tasfiye ve iflasa ilişkin ayrıntılı düzenlemeler getirilirken tasarruf sahiplerinin imtiyazlı alacaklı sayılması esası korunmuştur.

7129 sayılı kanundaki eksikliklerin fark edilmesi üzerine 1979 yılında çıkarılmış olan 28 Sayılı KHK'ya göre tasarruf mevduatı kavramı tanımlanmıştır. Bu KHK ile tasarruf mevduatı şöyle tanımlanmaktadır: "*Tasarruf Mevduatı: Gerçek kişilerce bu nam altında bankalara yatırılan paralar ile vakıflara, dernek ve birliklere, sendikalara, kanunla veya bir kanuna dayanılarak kurulmuş tasarruf sandıklarına ve bu kanunun 25. maddesinde belirtilen sandıklara ait mevduat tasarruf mevduatıdır.*"

1983 tarihinde çıkarılan 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kurulmuştur. Bankalara duyulan güveni arttırmak suretiyle tasarrufları korumak ve Türk mali sistemine istikrar kazandırmak amacıyla ilk kez mevduat sigortası uygulaması getirilmiştir. TMSF'nin en önemli amacı tasarruf mevduatını sigorta etmek ve güvence altına almaktır. Düzenleme ile tasarruf mevduatının en net tanımı yapılmış olup, "Gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduattır. Fakat vadesiz tasarruf mevduatı hesapları üzerine münhasıran çek keşide edilmesi ticari işlem sayılmaz." denilerek istisnalar dahi gösterilmiştir.

KHK ile çizilen çerçeve 1985 yılında çıkarılan 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nda da devam etmiştir. Ancak bir mevduatın tasarruf mevduatı sayılması için gerekli unsurlar belirlenmiştir. Bunlar: Mevduatın gerçek kişilerce açtırılan hesaba yatırılması, hesabın "tasarruf mevduatı hesabı" adı ile açılması, çek keşide edilmesi harici ticari işleme konu olmamasıdır.

5. TMSF Kuruluşu Sonrası

1983 tarihinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bünyesinde kurulmuştur. TMSF'nin kurulması ile birlikte, mevduat kabul eden bütün bankaların mevduatlarını sigortalatmaları ve prim ödemeleri zorunluluğu getirilmiştir. 1985 yılında yazılı olarak TMSF'nin amacı "Banka iflaslarında küçük mevduat sahiplerini korumak" şeklinde belirtilmiştir. 1986 yılında ise sigorta kapsamındaki mevduat belirlenerek, Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların yalnızca yurt içindeki şubelerindeki tasarruf mevduatlarının anaparası sigorta ettirilmiştir. İngiltere'deki sigorta sistemine benzer olarak; bir mevduatın ilk yarısı %100, ikinci yarısı ise %60 oranında sigortalanmakta ve risk primi ise bankaların açıkladığı çeyrek dönem bilançolarında yer

alan toplam tasarruf mevduatlarının 1/1000'i olmaktadır. Her iki ülkede de “müşterek sigorta sistemi”nin benimsendiği görölmektedir. (TMSF, 2019)

1994 yılında yaşanan ekonomik kriz sebebiyle TMSF'nin yetkileri genişletilmiş, tasarruf mevduatını sigorta etmenin yanı sıra bankaların mali bünyelerini güçlendirme ve gereğinde yeniden yapılandırma görevi TMSF'ye verilmiştir. Çıkarılan kararla sigorta limiti 150.000.000 TL olmuştur. Ayrıca ilk kez bankalar sermaye yeterlilik oranlarına göre değişen oranlarda prim ödemeye başlamışlardır. Ekonomideki olumsuz gelişmelerin birikmesiyle 1994 yılında finansal piyasalarda ciddi sıkıntılar yaşanmaya başlamıştır. Nisan 1994'de üç bankanın TMSF'ye devredilmesiyle birlikte bankacılık sektörüne olan güven ciddi oranda azalmıştır. Mevduat kayıplarının önlenmesi için 5 Mayıs 1994 tarihinde bir kararname yayınlanarak TL olarak düzenlenmiş mevduat sertifikaları dâhil bütün TL tasarruf mevduatlarına ve döviz mevduatlarına %100 güvence verilmiştir. Fonun yönetimi de yine TCMB'nin yetkisi kapsamında kalmıştır.

Dünyada yaşanan küreselleşme ve Türkiye ekonomisinde yaşanan liberalleşme adımlarının neticesinde 1990'lı yılların sonunda finans sektörü ülke sınırlarını aşarak, daha karmaşık işlemlerle ve ürünlerle iç içe girmeye başlamıştır. Bu süreç doğal olarak beraberinde yeni ve yönetilmesi zorunlu çeşitli riskleri de getirmiştir. Bankaların çok taraflı görünümüne sahip olan gözetim ve denetim faaliyetlerinin tek çatı altında bir araya getirilmesi gerekliliği hissedilmeye başlanılmıştır. Bu kapsamda, dünyada önceleri merkez bankaları ve bakanlıklarca yürütölen denetim görevinin bağımsız bir kuruma devredilmesi eğilimi Türkiye'yi de etkilemiş, 1999 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) kurulmuş ve TMSF'nin temsil ve idaresi TCMB'den alınarak BDDK'ya devredilmiştir.

31 Ağustos 2000 tarihinde BDDK kurularak faaliyete geçmiştir. 1994 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucunda tasarruf mevduatı için getirilen %100 güvencenin bu dönemde de devam ettiği görölmektedir (Önder, 2003).

BDDK'nın kuruluşu ve faaliyetlerine başlaması Türkiye'nin yaşadığı ciddi bir finansal krize denk gelmiştir. 1994'teki ilk dalgada 4 olan TMSF'ye devredilen banka sayısı 2000'lerin başındaki ikinci dalga ile 25'e yükselmiştir. 26.12.2003 tarihinde TMSF'nin karar organının Fon Kurulu olduğu hükme bağlanarak TMSF özerk bir statüye kavuşturulmuştur.

2005 yılının Kasım ayında yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, Türk mevduat sigortacılığı sistemi ve TMSF için de önemli değişiklikler getirmiştir. Bu Kanun ile TMSF'nin yetkileri genişletilmiş, önceki düzenlemelere göre BDDK tarafından belirlenen sigortaya tabi mevduatın kapsamı ve tutarını belirleme yetkisi TMSF'ye verilmiştir. Bunun yanı sıra risk esaslı sigorta priminin tarifesini, tahsil zamanını ve şeklini belirleme yetkileri de yine TMSF'ye verilmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun getirdiği bir diğer yenilik ise katılım bankaları nezdinde açılan gerçek kişilere ait katılım fonlarının da TMSF'nin güvencesi altına alınmasıdır.

Türkiye'nin önce 50.000 TL olarak belirlenen mevduat sigorta tutarı daha sonra 100.000 TL'ye, 2019 yılında da 150.000 TL'ye çıkartılmıştır.

TMSF tarafından yapılan düzenleme çerçevesinde garanti kapsamındaki tasarruf hesapları detaylandırılmıştır. Yapılan düzenlemede “Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi

kuruluşunun yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan Türk Lirası, döviz ve kıymetli maden cinsinden;

a) *Tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının;*

b) *Katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların; 150 bin TL'ye (Yüzelli bin TL'ye) kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.” ifadesi yer almaktadır.*

TMSF'de sistem; mevduat sahibi, mevduatı kabul eden banka ve mevduatı sigorta altına alan kurum arasında işlemektedir. Yaptırım gücünü ise ülke mevzuatına dayalı hukuk kurallarından almaktadır. Sigortayı yapan kurum bu işlem karşılığında belirli bir tutarda prim tahsil eder. Kurum, mevduatın yatırıldığı bankanın ilgili mevzuatta yazılı olan hükümler çerçevesinde mevduat sahibinin mevduatını geri ödeyememesi durumunda devreye girer. Mevduat sahibi ya da sahiplerine sigorta kapsamına aldığı tutar kadar mevduatı öder. Ödediği tutarları geri almak üzere de ödeme güçlüğüne düşen banka hakkında yasal süreci başlatır.

Türkiye'de faaliyet gösteren, mevduat ve katılım fonu kabulüne yetkili yerli ve yabancı tüm kredi kuruluşları ile merkezi yurtdışında bulunan kredi kuruluşlarının Türkiye'deki şubelerinde bulunan mevduat ve katılım fonları sigorta sistemine dahildir.

6. Türk Bankacılık Sektöründe Mevduatın Yapısı

Eylül 2019 tarihi itibarıyla Türk bankacılık sektöründe 47 adet banka faaliyette bulunmaktadır. Bu bankalardan 34 adedi mevduat bankası olmakla birlikte: genel müdürlüğü Türkiye'de olup, mevduat toplama yetkisine sahip yerli ve yabancı banka sayısı toplam 32 olup, ayrıca 1 adet yönetimi TMSF'de olan Birleşik Fon Bankası ile amme borçları nedeniyle haczedilen ve TMSF tarafından satışa sunulma çalışmaları devam eden Adabank yer almaktadır.

Bankaların en büyük kaynağı konumundaki mevduatın toplam kaynaklar içindeki payına yıllar itibarıyla bakıldığında bu oranın genellikle %50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Nitekim Eylül 2019 tarihi itibarıyla sektörün toplam kaynakları içinde mevduatın payı %57,32 seviyesindedir. Tablo 1'de 2010-Eylül 2019 dönemleri arasındaki toplam mevduat miktarları ile ilgili dönemdeki toplam kaynaklar içindeki oranlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Bankacılık Sektörü Mevduatının Gelişimi (2010- Eylül 2019)

	Mevduat Miktarı	Toplam Pasifler	Pay %
2010	614.681	961.876	63,9
2011	698.920	1.160.712	60,2
2012	770.016	1.298.143	59,3
2013	943.313	1.635.370	57,7
2014	1.057.638	1.888.308	56,0
2015	1.250.698	2.235.995	55,9
2016	1.462.844	2.595.348	56,4
2017	1.713.185	3.095.039	55,4
2018	2.036.665	3.656.359	55,7
09.2019	2.299.166	4.011.221	57,3

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği: 2019

Tablo 1’de görüldüğü üzere, mevduat miktarı yıllar içerisinde sürekli artmakla birlikte bu artış sektörün büyümesinden daha küçük olduğu için, mevduatın toplam kaynaklar içindeki payı azalma trendine girmiştir. Bankaların pasiflerinde başka kaynaklara yer vermeye başlamış olmaları azalışın sebebi olarak görülmektedir. Nitekim, yurtdışından temin edilen kaynak temini ve menkul kıymet ihraçları 2000 yılından sonra artmaya başlamıştır. Bankaların en büyük kaynak kalemi olan mevduatın sürekli olarak %50 üzerinde olması bir kez daha bu kalemin önemini vurgulamaktadır. Bu nedenle, TMSF tarafından güvence altına alınması, bankaların kaynak bulmasında önemli olan güven unsurunu sağlamaktadır. Mevduat miktarı sürekli arttığı halde pasif kalemlerine oranının sabit kalması, son on yılda sürekli olarak bankacılık sektörünün de büyüdüğünü, bilançolarındaki değerlerin yükseldiğini göstermektedir.

Tablo 2’de ise mevduatın çeşitli büyüklük gruplarına göre dağılımı yer almaktadır. Tablo 2’de mevduatın miktarına göre sınıflandırma yapılırken, TL, yabancı para (YP) ve kıymetli maden cinsinden birikimlerin toplam mevduat ve katılım fonları içindeki payları dikkate alınarak tasnif edilmektedir. İncelenen beş yıllık dönemde mevduat dağılımı benzer seyretmektedir.

Tablo 2. Bankacılık Sektörü Mevduatının Büyüklük Bazında Dağılımı % 2015-Eylül 2019

	Mevduat Türler İtibarıyla	10 Bin TL'ye Kadar	10 Bin-50 Bin TL Arası	50 Bin-250 bin TL Arası	250 Bin -1 Milyon TL Arası	1 Milyon TL Üzeri	Toplam
2015	TP Mevduat / Katılım Fonları	5,00	11,83	22,30	16,40	44,47	100,00
	a) Gerçek Kişiler	7,30	17,29	32,15	21,63	21,63	100,00
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	1,25	5,84	14,08	16,16	62,67	100,00
	a) Gerçek Kişiler	2,00	9,33	21,56	22,53	44,58	100,00
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	13,56	34,14	26,28	11,56	14,46	100,00
2016	a) Gerçek Kişiler	13,98	35,62	26,87	11,29	12,23	100,00
	TP Mevduat / Katılım Fonları	4,85	11,35	21,98	16,76	45,07	100,00
	a) Gerçek Kişiler	7,24	16,74	31,97	22,43	21,62	100,00
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	0,98	4,91	12,77	15,28	66,06	100,00
	a) Gerçek Kişiler	1,58	7,94	19,90	21,86	48,72	100,00
2017	Kıymetli Maden Depo Hesapları	8,95	29,07	30,31	13,62	18,06	100,00
	a) Gerçek Kişiler	9,30	30,65	31,32	13,21	15,51	100,00
	TP Mevduat / Katılım Fonları	4,89	10,78	21,82	17,03	45,49	100,00
	a) Gerçek Kişiler	7,24	15,67	31,31	22,31	23,46	100,00
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	0,99	5,05	12,98	15,51	65,46	100,00
2018	a) Gerçek Kişiler	1,69	8,63	21,22	22,82	45,64	100,00
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	8,77	31,61	33,49	12,60	13,53	100,00
	a) Gerçek Kişiler	9,04	33,00	34,41	12,21	11,34	100,00
	TP Mevduat / Katılım Fonları	4,59	9,79	21,66	18,12	45,84	100,00
	a) Gerçek Kişiler	6,54	13,81	30,57	23,84	25,24	100,00
2019	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	0,86	4,37	12,38	15,51	66,87	100,00
	a) Gerçek Kişiler	1,43	7,27	19,77	22,62	48,89	100,00
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	6,99	28,46	36,60	13,57	14,39	100,00
	a) Gerçek Kişiler	7,21	29,78	37,78	13,37	11,85	100,00
	TP Mevduat / Katılım Fonları	4,67	9,87	22,08	18,23	45,15	100,00
Eyl.19	a) Gerçek Kişiler	6,84	14,23	31,78	24,45	22,69	100,00
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	0,88	4,71	13,80	16,58	64,04	100,00
	a) Gerçek Kişiler	1,41	7,57	21,39	23,43	46,19	100,00
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	5,44	24,03	37,72	16,96	15,84	100,00
	a) Gerçek Kişiler	5,66	25,40	39,42	16,90	12,62	100,00

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 2019

TL mevduatta daha küçük tutarlı mevduat gruplarında gerçek kişilerin payı, YP mevduattaki gerçek kişilerin payına göre daha yüksek iken, yüksek tutarlı mevduatlarda bu

durum tersine dönmektedir. Aşağıdaki tabloda ise verilerin rakamsal değerleri yer almaktadır.

Tablo 3. Bankacılık Sektörü Mevduatının Büyüklük Bazında Dağılımı Tutar 2015-Eylül 2019 (Milyon TL)

	Mevduat Türler İtibarıyla	10 Bin TL'ye Kadar	10 Bin-50 Bin TL Arası	50 Bin-250 bin TL Arası	250 Bin -1 Milyon TL Arası	1 Milyon TL Üzeri	Toplam
2015	TP Mevduat / Katılım Fonları	35.097	82.997	156.536	115.123	312.109	701.862
	a) Gerçek Kişiler	31.266	74.073	137.735	92.646	92.682	428.401
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	5.614	26.165	63.125	72.450	281.015	448.370
	a) Gerçek Kişiler	5.274	24.653	56.979	59.531	117.785	264.222
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	1.441	3.627	2.792	1.228	1.536	10.624
2016	a) Gerçek Kişiler	1.408	3.586	2.706	1.137	1.231	10.068
	TP Mevduat / Katılım Fonları	40.250	94.081	182.267	138.945	373.723	829.265
	a) Gerçek Kişiler	36.073	83.429	159.342	111.794	107.780	498.418
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	5.036	25.138	65.455	78.332	338.527	512.487
	a) Gerçek Kişiler	4.717	23.727	59.477	65.341	145.620	298.883
2017	Kıymetli Maden Depo Hesapları	1.518	4.931	5.142	2.310	3.063	16.964
	a) Gerçek Kişiler	1.481	4.881	4.986	2.104	2.470	15.922
	TP Mevduat / Katılım Fonları	45.576	100.506	203.450	158.814	424.237	932.582
	a) Gerçek Kişiler	40.789	88.244	176.321	125.661	132.141	563.156
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	6.175	31.494	80.968	96.712	408.209	623.558
2018	a) Gerçek Kişiler	5.823	29.768	73.180	78.702	157.383	344.856
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	2.059	7.419	7.863	2.959	3.175	23.474
	a) Gerçek Kişiler	2.013	7.350	7.664	2.720	2.525	22.272
	TP Mevduat / Katılım Fonları	46.599	99.420	220.085	184.065	465.687	1.015.857
	a) Gerçek Kişiler	42.051	88.832	196.674	153.338	162.397	643.290
2019	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	7.140	36.143	102.297	128.153	552.519	826.251
	a) Gerçek Kişiler	6.772	34.338	93.365	106.821	230.853	472.149
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	2.825	11.511	14.802	5.489	5.819	40.446
	a) Gerçek Kişiler	2.765	11.417	14.483	5.127	4.543	38.335
	TP Mevduat / Katılım Fonları	51.453	108.733	243.293	200.853	497.414	1.101.746
Eyl.19	a) Gerçek Kişiler	46.525	96.738	216.040	166.185	154.210	679.698
	Döviz Tevdiat Hesabı / Katılım Fonları	9.022	48.416	141.981	170.525	658.757	1.028.701
	a) Gerçek Kişiler	8.615	46.237	130.624	143.032	282.044	610.552
	Kıymetli Maden Depo Hesapları	3.547	15.667	24.590	11.059	10.329	65.191
	a) Gerçek Kişiler	3.464	15.535	24.108	10.335	7.715	61.157

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 2019

Beş yıllık dönemde toplam mevduatın artmasına bağlı olarak genel bir artış görülmektedir. Ancak YP mevduatın bakiyeleri o günkü TL karşılığı üzerinden evalüe edilerek finansal tablolara alındığı için YP mevduatın TL değeri her ne kadar artış göstermiş gibi görünse de bu görünümün içinde kur etkisini göz ardı etmemek gerekmektedir Nitekim

2019 yılı 9 aylık dönemde dolar kurundaki artış TCMB verilerine göre % 50,34 seviyesinde olmuştur.

7. Bankacılık Sektöründe Sigorta Kapsamındaki Mevduatta Son Durum

Çalışmanın bu bölümünde 2010 yılından itibaren tasarruf mevduatının toplam mevduat içindeki seyri incelenmektedir. Aşağıdaki tabloda 2010-2019 yılları arasındaki sektörün tasarruf mevduatı toplamı ile bunların toplam mevduata oranlarına yer verilmektedir.

Tablo 4. Bankacılık Sektörü Toplam Tasarruf Mevduatı Tutarları 2010-2019 Eylül

(Milyon TL)	Toplam Mevduat	Toplam Tas. Mevd.	%
2010	614.681	337.106	54,8
2011	698.920	391.881	56,1
2012	770.016	430.231	55,8
2013	943.313	509.375	54,0
2014	1.057.638	581.288	55,0
2015	1.250.698	693.131	55,4
2016	1.462.844	807.926	55,2
2017	1.713.185	945.572	55,2
2018	2.036.665	1.150.815	56,5
2019 Mart	2.202.791	1.224.011	55,6
2019 Haziran	2.231.634	1.314.999	58,9
2019 Eylül	2.299.166	1.360.616	59,2

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, 2019

Tablo 4'e bakıldığında, bankacılık sektöründeki mevduatların en son %60'a yakın bir bölümünün tasarruf mevduatı kapsamına girdiği görülmektedir. Her ne kadar ticaret sektörü, resmi kurumlar ve diğer kurumların bankalarda açtıkları mevduat hesapları bankacılık sektörünün toplam mevduat hacmi üzerinde etkili olsa da gerçek kişilerin mevduatlarını sistem içerisinde bulundurması hem bankacılık sektörü hem de ekonomi açısından çok önemlidir. Çünkü tasarruf mevduatı dışındaki mevduat hesapları vade açısından çok süreklilik arz etmeyen, sürekli sisteme giriş çıkış yapması nedeni ile hareketli olan ve bankalar açısından uzun vadeli kredilerde sürekli kaynak olarak vade açısından çok fazla dikkate alınmayan bir bölümü oluşturmaktadır. Özellikle 2019 Eylül döneminde %59'luk orana ulaşan tasarruf mevduatının son 10 yıllık dönem içinde yukarı yönlü artış trendinde olduğu görülmektedir.

Daha önce de ifade edildiği üzere bankalarda bulunan tasarruf mevduatının banka ve kişi bazlı garanti limiti 150.000 TL'dir. Bu doğrultuda son 10 yıllık dönemde bankalarda bulunan tasarruf mevduatının sigortalı bölümüne ilişkin bilgi Tablo 5'te bulunmaktadır.

**Tablo 5. Sigorta Kapsamındaki Tasarruf Mevduatının
Toplam Tasarruf Mevduatı İçindeki Payı 2010-Eylül 2019**

Yıl	TL	YP
2010	46,3	33,0
2011	43,5	30,0
2012	42,9	27,7
2013	55,1	32,8
2014	54,5	32,1
2015	55,3	28,7
2016	54,5	26,0
2017	52,3	27,5
2018	49,7	26,3
2019 Mart	50,9	27,2
2019 Haziran	51,2	26,4
2019 Eylül	58,2	33,0

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, 2019

Tablo 6'da sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatının ve toplam mevduatın aktif içindeki payı gösterilmektedir. Bu çalışmada analiz kapsamında Türk Bankacılık Sektörünün aktif büyüklüğü açısından en büyük 7 bankası yer almaktadır. Bu bankaların aktif toplamı açısından bankacılık sektöründen aldıkları pay Eylül 2019 tarihi itibarıyla % 74,35'tir. Bu kapsamda elde edilecek rakamsal sonuçların sektör geneli açısından değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Genel olarak tablo incelendiğinde tüm büyük ölçekli bankalarda toplam mevduatın toplam kaynaklar içerisinde %50'nin üzerinde payının bulunduğu ve kamu bankalarında bu oranın özel sektör bankalarına göre daha yüksek olduğu grlmektedir.

Sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatının banka bazında toplam mevduat içindeki payına bakıldığında en büyük yedi banka açısından çok farklı durumların olduğu grlmektedir. Örneğin, Ziraat Bankası'nda toplam mevduatın içerisinde sigorta kapsamındaki mevduatın payının son 5 yıllık ortalaması %25,1 iken, 7 banka içinde 5 yıllık ortalama en düşük paya sahip olan banka % 13,7 ile Akbank'tır. Bu ervede Ziraat Bankası'nda oranın diğer bankalara göre yüksek olması sigorta kapsamında yer alan küçük mevduat sahiplerinin daha çok bu bankayı tercih ettiklerini göstermektedir.

Tablo 6. Sigorta Kapsamındaki Tasarruf Mevduatının ve Toplam Mevduatın Aktif İçindeki Payı 2015-Eylül 2019

Yıllar	Açıklama	Ziraat Bankası	Halk Bankası	Vakıfbank	Akbank	İş Bankası	Yapı ve Kredi	Garanti Bankası
2015	Sigorta kaps. mev/Pasif	28,1	17	14,1	15,2	18,3	13,4	17,3
	Mevduat / Pasif	61,6	65,1	60,1	59,2	55,8	57,6	55,4
2016	Sigorta kaps. mev.	27,2	15,7	15,6	14,4	18,1	13,7	17,2
	Mevduat / Pasif	62,3	64,9	58,3	58,6	56,9	61	56,7
2017	Sigorta kaps. mev.	25,2	13,3	14	13,3	16,5	13,9	16
	Mevduat / Pasif	61,3	63,3	57,4	58,5	56,2	56,9	55,7
2018	Sigorta kaps. mev	21,9	11,8	14,7	12,3	13	13,2	13,2
	Mevduat / Pasif	61,6	65,8	54,1	57,5	58,9	58,2	60,7
09.2019	Sigorta kaps. mev.	23,2	12,8	14,3	13,2	15,2	15,3	15,9
	Mevduat / Pasif	65,3	64	59,4	61,1	60,7	56,5	61,7

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, 2019

Bankaların sigorta kapsamındaki mevduatları için TMSF'ye üçer aylık dönem sonlarında ödemek zorunda oldukları prim tutarları konusunda detaylı bilgiye bu çalışmada yer verilmek istendiği halde, açıklanan denetim raporları incelendiğinde, en büyük yedi bankanın bağımsız denetim raporlarının sadece birisinde bu bilginin yer aldığı görülmüştür. Ziraat Bankasının bağımsız denetim raporu incelendiğinde Eylül 2019 sonu itibarı ile TMSF'ye ödenen prim tutarının 722 Milyon TL olduğu görülmektedir. Bu tutarın sigorta kapsamındaki mevduata oranlanması sonucunda bulunan değer %0,47'dir. Bu bilgidен hareketle, Eylül 2019 sonu itibarı ile Ziraat Bankası'nın sigorta kapsamındaki her 10.000 TL'lik tasarruf mevduatı için 47 TL düzeyinde faiz dışı gider yaptığı görülmektedir.

Tasarruf mevduatı sigorta fonuna bankalar tarafından sigorta kapsamında olan tutarlar için hangi dönemlerde ve hangi düzeyde prim ödemeleri gerektiği hususu bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Bu yönetmelikte yer alan prim tablosu incelendiğinde riske dayalı prim hesaplamasının esas alındığı görülmektedir.

Tablo 7'de prim oranları hesaplanırken incelenen kalemler ve puanları belirtilmiştir. Bankanın özkaynakları, ana aktif kalemi olan kredileri, karlılık oranları ve bankacılık sektöründeki en büyük risklerden biri olan likidite oranları incelenerek puan hesaplanmaktadır. Tabloda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun derecelendirme notunun en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Risk Faktörleri ve Puanları Özet Tablosu

Risk Faktörleri		Maksimum Puan
1.	Sermaye Yeterliliği	25
1.1.	Sermaye Yeterliliği Oranları	20
1.1.1.	Sermaye Yeterliliği Standart Oranı (SYR Solo)	
1.1.2.	Konsolide Sermaye Yeterliliği Standart Oranı (SYR Konsolide)	
1.1.3.	Ana Sermaye Yeterlilik Oranı (Ana SYR Solo)	
1.2.	Varlık Sermaye Çarpanı	5
	Risk Faktörleri	Maksimum Puan
2.	Aktif Kalitesi	20
2.1.	Grup Kredileri Oranı	5
2.2.	Nakdi Kredi Yoğunlaşma Oranı	5
2.3.	Takipteki Krediler Oranı	5
2.4.	Ortalama Büyüme Oranı	5
3.	Karlılık	10
3.1.	Karlılık Oranı	5
3.2.	Etkinlik Oranı	5
4.	Likidite	10
4.1.	Mevduatın-Katılım Fonunun Ortalama Vadesi (Gün)	5
4.2.	Sigortalı Mevduat-Katılım Fonu Oranı	5
5.	Diğer Risk Faktörleri	35
5.1.	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Derecelendirme	30
5.2.	Notu	5
	Diğer Bilgiler	
Toplam Puan		100

Kaynak: TMSF, 2019

Tablo 8'de prim kategorileri ve prim oranları yer almaktadır. Hesaplanacak toplam puanlarına göre, prim kategorileri ve prim oranları tablosunda yer alan prim kategorilerinden belirlenen prim oranı esas alınır. Bu orana, büyüklük faktörü 120 milyar TL ve üzeri olan kredi kuruluşları için onbinde 2 (iki), büyüklük faktörü 50 milyar TL (dahil) ile 120 milyar TL arası olan kredi kuruluşları için onbinde 1 (bir) prim oranı ilave edilerek sigorta prim oranı belirlenir. Büyüklük faktörü; kredi kuruluşunun bilançosundaki aktif, gayrinakdi kredi ve yükümlülükler ile taahhütler (cayılabilir taahhütler hariç) toplamından oluşur. Söz konusu tutarlar, her yıl Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yıl sonu itibarıyla hesaplanan üretici fiyatları genel endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranında artırılır.

Tablo 8. Prim Kategorileri ve Prim Oranları Tablosu*

Toplam Puan	Prim Kategorisi	Prim Oranı (Onbinde)
Toplam Puan $\geq$ 80	A	15
Toplam Puan $\geq$ 65	B	17
Toplam Puan $\geq$ 50	C	19
Toplam Puan $<$ 50	D	23

Kaynak: TMSF, 2019

*Prim oranları 3'er aylık dönemselidir. Ayrıca 2015-25.09.2019 tarih aralığında prim oranları obinde 11 - onbinde 19 arasında iken, 25.09.2019 tarihinden itibaren Tablo 8'de yer alan kategori ve oranlar uygulanmaya başlamıştır.

8. Sonuç

Sonuç olarak Türk Bankacılık Sektörünün kaynakları arasında mevduat daima önemli bir yer tutmaktadır. Tasarruf mevduatının bankalar açısından diğer mevduat türlerine göre süreklilik arz eden bir yapısının olması aynı zamanda ülke tasarruflarının ekonomiye üretim kaynağı olarak yönlendirilmesinde en önemli ürün olması dikkate alınarak Cumhuriyetin kurulduğu tarihten itibaren tasarruf mevduatı sahiplerinin sektöre güven duymalarını sağlamaya yönelik çeşitli uygulamalar yürürlüğe konulmuştur. Bu uygulamalarda, ilk başlarda tasarruf mevduatının belirli bir oranı devlet güvencesi altına alınırken ilerleyen yıllarda uygulama rakamsal seviyede güvenceye dönmüştür. 1994 krizi sonrasında tam güvence yürürlüğe konulmuş, uzun yıllar sonra 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 2005 yılında tekrar rakamsal güvence sistemine dönmüştür.

Konunun bir diğer yönü, uygulamanın başlangıcında sigorta anlayışı bulunmamakta iken ilerleyen yıllarda sigorta bakış açısı devreye girmiş ve bankaların topladıkları tasarruf mevduatlarından sigorta kapsamında olanlar için sigorta primi ödeme zorunluluğu uygulanmaya başlamıştır. Önceleri her banka için aynı oransal uygulama kullanılırken, sonrasında sermaye yeterliliği (SYR) oranı %8'in üzerinde olan bankalar için daha az, altında olan bankalar için daha fazla prim oranı uygulaması ile riske göre prim uygulaması başlatılmıştır. Devam eden yıllarda SYR'ye göre kademeli oran uygulaması yürürlüğe girmiştir. İlerleyen süreçte prim sistemi biraz daha detaylandırılarak bankaların finansal bünyelerine ilişkin veri ve oranlar 5 ana gruba ayrılmış, her bir gruptan belirli kriterlere göre elde edilen veriler sonucunda ulaşılan puan ile prim kategorisindeki puanlar ilişkilendirilmiştir. Son olarak finansal yapı verileri ile prim kategorisinde ufak bazı değişiklikler yapılmakla birlikte, sigorta primi uygulaması ilgili bankanın finansal yapısının sağlamlığı ile bağlantılı olarak sürdürülmektedir.

Prim sistemine bakıldığında ise, eski uygulamalardan farklı olarak mevduat sigortası prim sisteminin oldukça gelişmiş olduğu söylenebilir. Kar marjlarının giderek daraldığı faiz dışı giderlerin de eskiye göre daha da ön plana çıktığı günümüzde, bu sistem finansal yapısı güçlü olan bankalar için avantajken, finansal yapısı zayıf bankalarda dezavantajdır. Bu durumun sigorta ürününün risklilik genel mantığı içinde doğru bir uygulama olduğu düşünülmektedir.

Tasarruf mevduatının toplam mevduat içindeki payı kapsam dahilindeki dönemde artış göstermiştir. Bunun yanında TL tasarruf mevduatı içinde sigorta kapsamındaki mevduatın payı dalgalanmalar göstermekle birlikte dönem içinde artış eğiliminde olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan bankacılık sektöründe bankaların tasarruf mevduatları içinde sigortaya tabi tasarruf mevduatının payının analiz kapsamındaki bankaların verilerine göre ortalama %17-%25 aralığında olduğu dikkat çekmektedir. Bu çerçevede, bankalardaki tasarruf mevduatının çoğunluğunun büyük hacimli olması nedeni ile önemli kısmının sigorta kapsamına dahil olmadığı görülmektedir.

Türk Bankacılık sektörünün son 5 yıldıki sigorta kapsamındaki mevduatının rakamsal gelişmelerine bakıldığında, bu kapsamdaki mevduatın artış sebebi olarak, tasarruf sahiplerinin geçmiş dönemlerde kriz ortamlarında olduğu gibi bankalardaki birikimlerinin tehlikeye gireceğinin düşünöldüğü durumlarda, denetim ve gözetim otoritesinin sigorta uygulamasını mevduat sahibi lehine değiştireceği beklentisi olduğu ifade edilebilir.

Kaynakça

- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu. (2005, Ekim). 19, Türkiye: TBMM.
- Altınok, T., İlseven, N. (2010). Mevduat Güvencesi ve Türkiye. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(86): 11-41.
- Ayzit, M. (2004). Dünyada ve Türkiye'de Mevduat Sigorta Sistemi Uygulamaları. Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü.
- Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu. (2019, Aralık 18). *Aylık Bankacılık Sektörü Verileri (Temel Gösterim)* Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/BultenAylık>
- Beck, T. (2008). *Bank Competition and Financial Stability: Friends or Foes* (The World Bank Policy Research Working Paper No. 4656). Retrieved from <http://documents1.worldbank.org/curated/en/673071468314707800/pdf/wps4656.pdf>.
- Carisano, R. (1992). *Deposit Insurance: Theory, Policy and Evidence*. USA: Dartmouth Publishing.
- Durmaz, S. (2017). Mevduat Sigortası Artışının Mevduata Etkisi: Türk Bankacılık Sistemi Örneği. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(3): 356-367.
- European Forum of Deposit Insurers. (2019, Kasım 30). *European Forum of Deposit Insurers What We Do* Retrieved from <https://www.efdi.eu/page/what-we-do>.
- Fedai, R. (2019). Bir Kamu Örgütlenmesi Modeli Olarak Fon Tipi Yönetim: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu. *Yasama Dergisi*, 14(40): 61-77.
- Flood, M. (1992). The Great Deposit Insurance Debate. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, July/August: 51-77.
- International Association of Deposit Insurers. (2019, Aralık 10). *International Association of Deposit Insurers About IADI* Retrieved from <https://www.iadi.org/en/about-iadi/>
- İslamoğlu, M. ve Şanlı, D. (2013). Mevduat Sigorta Sistemi ve Bankacılık Sektöründe Rekabet Üzerine Etkileri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2): 271-290.
- Lewis, M. and Davis, K. (1987). *Domestic and International Banking*. London: MIT Press.
- Micajkova, V. (2013). Deposit Insurance in Times of Financial Crisis. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 11(2): 165-176.
- Önder, M. F. (2003). Banka Hukukunda Tasarruf Mevduatı Sözleşmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1): 91-102.
- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu. (2019, Kasım 30). *Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarihçesi* Erişim adresi: <https://www.tmsf.org.tr/tr/Tmsf/Info/tarihce.tr>
- Türkiye Bankalar Birliği. (2019). *Türkiye Bankalar Birliği Banka ve Sektör Bilgileri İstatistik Raporlar [Veri Seti]*. Erişim adresi: <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistik-raporlar/59>
- Yahyaoğlu, G. ve Korkmaz, M. (2012). TC Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Kamu Kesiminde Finansal Piyasalara Müdahalesinin, Bankacılık Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 28: 1-18.
- Yılmaz, E. (2001). Mevduat Sigortasında Ahlaki Risk Eğilimi. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 28(1): 219-234.